

Handzame hobbykoetjes

Dexter koeien zijn schattige mini-koeien. Vriendelijk, rustig, sober en vooral veel kleiner dan de forse rood- en zwartbonten. Het kleinste Europese runderras is een aparte verschijning in de wei. De oer-koetjes zijn zomer en winter buiten. Ideaal, vinden Annemiek Scholten en Nico Steintjes uit Wehl in de Achterhoek.

Tekst: Margriet Markerink
Foto's: Hans Menop

'Ssst, hier groeien kersen...' staat te lezen op het bord aan het begin van de oprit naar bongerd De Verse Kers. Het bedrijf van Annemiek Scholten en Nico Steintjes heeft meer te bieden dan deze sappige steenvruchten. Zij teelt kersen, hij houdt varkens en samen fokken ze hobbymatig Dexter koeien. Vijftien stuks, die een klein natuurgebied keurig schoon grazen. Annemiek voert ook het secretariaat van de Vereniging Holland Dexter Stamboek waarbij 90 enthousiaste fokkers uit Nederland en Vlaanderen zijn aangesloten. Inderdaad, een Dexter is een bijzonderheid.

Armeluiskoe

Het ras is oeroud. Van oorsprong komen de runderen uit het Ierse graafschap Kerry. Ze zijn gefokt uit de koeien van de Kelten. De sobere koe voorzag de arme Ierse boerenbevolking van donker, gemarmerd (vetrandjes tussen het vlees, red.) vlees en melk. De naamgever van het ras is geen Ier, maar de Engelsman Dexter die zich rond 1750 vlakbij het graafschap Kerry vestigde. Hij kruiste de oude rassen tot de miniatuurkoe zoals die vandaag de dag nog te zien is. Aanvankelijk bleven de Dexters Iers, totdat eind 1800 het ras razend populair werd bij de Engelse adel. Vooral de echtgenotes van vermogende grootgrondbezitters wilden de handzame koetjes met hun prettige karakter hebben. "De heren hadden het grote vee, de dames de mini-koetjes. Zo moet je het zien", vertelt Annemiek Scholten. Het resulteerde erin dat de Dexter vrijwel geheel uit Ierland verdween en als 'parkvee' naar Engeland verhuisde.

Nico Steintjes ontdekte de koetjes tijdens een werkbezoek in Engeland. Leuk, maar op dat moment was aanschaf nog niet aan de orde. Die kwam pas in beeld in 2006, toen hij het varkens- en melkveebedrijf van zijn ouders overnam.

De koeien gingen de deur uit, Nico ging verder in de varkens en Annemiek in de kersen. De weilanden bleven leeg. Dat kon natuurlijk niet. Er moest hobbyvee komen. Het liefst iets apart. En ja hoor, daar kwamen de Dexters boven drijven. De toenmalige secretaris van het stamboek bleek in Angerlo te wonen. "We zijn gaan kijken en waren meteen verkocht", bekent Annemiek.

Kuddegedrag

Dexters mogen dan klein zijn (de schofthoogte is tussen de 80 en 115 cm), zwakke poppetjes zijn het allerminst. Prettige bijkomstigheid is dat ze een plezierig karakter hebben, goed tegen het Nederlandse klimaat kunnen en zonder menselijke hulp afkalven. Zeker in een natuurgebied is dat prettig, want daar kunnen de eigenaren de dieren niet voortdurend in de gaten houden. Ze moeten zichzelf redden. Uit de aankoop van verschillende dieren stelden Annemiek en Nico een kleine kudde samen. Een hechte kudde waarvan één, al wat oudere koe, het leiderschap op zich heeft genomen. "Zij is degene die altijd met gespitste oren op de uitkijk staat. Hond in de wei? Als de koppen eendrachtig en dreigend naar beneden gaan, kiest de hond snel het hazenpad. Zeker als die koppen ook nog eens gehoornd zijn", stelt Annemiek. "Het is heel leuk om te zien hoeveel bescherming de kalfjes genieten. In de eerste maanden van hun leven kunnen ze zich alles veroorloven. Geen koe die ze een keer een kopstoot geeft. Pas als ze wat ouder zijn, worden ze op hun plaats gezet."

Ossen

Ze wijst op een gehoornde Dexter in de wei. Op het eerste gezicht lijkt het een stiertje, maar dat is het niet. "De mensen

De gecasteerde stieren (ossen) gaan na twee jaar voor de slacht weg. Heerlijk gemarmerd vlees.

Nico Steintjes en Annemiek Scholten waren met

vergissen zich wel vaker in het geslacht. Veel Dexters hebben een uitstulping onderaan de buik, die op een navelbreuk lijkt." De helft van de kalveren is stierkalf. "Je kunt ze niet allemaal aanhouden", weet Nico. "Wij 'ossen' (castreren, red.) de stiertjes, waarna ze op tweejarige leeftijd voor de slacht weg gaan. Het vlees is voor onszelf en enkele vrienden en bekenden. Dat gemarmerde vlees is erg lekker. Omdat de sobere Dexters geen krachtvoer krijgen, groeien ze heel langzaam. Dat komt de smaak van het vlees ten goede. Het past ook goed in de slow food-filosofie van tegenwoordig."

Damocles

Annemiek laat trots Damocles zien. Een stierkalfje niet groter dan een bouvier. "Hij is buiten geboren, midden in de nacht, bij drie graden onder nul. Geen enkel probleem, want 's winters komen de kalfjes met een dikke vacht ter wereld. Als eigenaren lig je toch niet lekker te slapen, als je weet dat zo'n boreling buiten in de kou ligt. Nico heeft hem opgespoord – Dexter koeien verstoppen hun pasgeboren kalveren vaak in lang gras of struikgewas – en met de kruiwagen naar de open stalbox gebracht. Daar verblijft hij nu samen met zijn moeder. Een bijkomend voordeel is dat ik de zogende moeder wat kan bijvoeren met kuilvoer en dat het kalf direct aan mensen went", legt Annemiek uit. Dat is te zien. De vertederende Damocles meldt zich bij het hek en sabbelt wat aan de uitgestoken vinger. Hem wacht niet hetzelfde lot als de andere stierkalveren. Na het ossen en onthoornen gaat hij samen met een ander stierkalfje naar een kinderboerderij.

Nieuwe natuur

In de Wehse Broeklanden, het buitengebied tussen Doetinchem, Wehl en Langerak, ligt het natuurgebiedje De Mussenhorst. Het grenst pal aan de tweede locatie van Nico's varkenshouderij. De gemeente Doetinchem heeft hier

op een voormalig weiland, ter compensatie van een industriegebied, een natuurgebied van 9 hectare ingericht. Heel simpel, met een uitgegraven sloot, een poel en een heuvel. Er lopen wandelpaden doorheen. Toen Nico en Annemiek de gemeente voorstelden om hun Dexters in een deel van het gebied te laten grazen, vond iedereen dat een goed idee. De koeien zullen er uiteindelijk een natuurgebied van maken. Dexters zijn vriendelijke koeien, ze zien er heel aibaar uit. Als ze aan het verharren zijn, borstelt Annemiek ze wel eens. "Normaal schuren ze het oude haar er zelf af, maar borstelen vinden ze lekker. Ik ook trouwens."

Laag- en hoogbenig

Terug in de woonkeuken pakt Annemiek de laptop erbij en zoekt een zwart-wit filmpje uit 1949 op, met een kudde van een vrouwelijke fokker uit Sussex. (www.britishpath.com/video/prize-cattle-herd). Daarin ook beelden van laagbenige Dexters. Dit dwergtype is in Engeland ontstaan. Het geeft nog een extra accent aan de mini-koeien. Nico en Annemiek willen ze beslist niet hebben. "Sommige mensen zweren erbij. Wij geven de voorkeur aan hoogbenige Dexters. Laagbenigheid is eigenlijk een fout in de genen. Dat leidt bij het fokken tot fatale gevolgen voor het nageslacht. Kruis je een laagbenige koe met een laagbenige stier, dan heb je maar liefst 25 procent kans op zogenaamde bulldogkalveren. Dat zijn doodgeboren kalveren die een afwijkende vorm van dwerggroei vertonen. Akelig om te zien en ook niet zonder risico voor het moederdier. Bij laagbenige Dexters willen de hoefjes ook nog wel eens doorgroeien. Zelf vind ik ze vaak wat propperig. Ieder het zijne natuurlijk, maar ons fokdoel is een mooie kudde van nature zo klein mogelijke, zwarte, hoogbenige Dexters."

www.hollanddexter.nl

'verkocht' toen ze de Dexters zagen.

Stierkalf Damocles niet groter dan een bouvier en buiten geboren bij drie graden onder nul.

De kleinste van Europa

- De Dexter is de kleinste van de Europese runder-rassen: ongeveer tweederde van een Friese melkkoe.
- Het zijn winterharde, sobere dieren die twintig jaar oud kunnen worden, zelfstandig afkalven en die ook goed in combinatie met andere dieren te houden zijn.
- Dexters zijn kuddedieren met goed ontwikkelde sociale vaardigheden.
- Er zijn twee typen: hoogbenig en laagbenig. Fokken met het laatste type geeft kans op misvormingen.
- Dexters zijn er in drie kleurslagen. Van oorsprong is het ras zwart. Er zijn ook dieren die rood en dun (licht bruin) van kleur zijn.
- Een open schuilstal geeft voldoende beschutting en vergemakkelijkt het vangen van de dieren.
- 1 hectare grond is voldoende voor drie Dexters.
- Het Holland Dexter Stamboek geeft startersinformatie met regelgeving waaraan hobbyveehouders zich moeten houden, zoals gele oormerken aanbrengen en een Uniek Bedrijfs-Nummer aanvragen bij de Dienst Regelingen.